

ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Β΄ ΤΑΞΗΣ
ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΡΙΤΗ 28 ΜΑΪΟΥ 2002
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ :
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

Κείμενο διδαγμένο από το πρωτότυπο
Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου, 7-8

- 7 Ἐμὲ τοίνυν οὐδεὶς ἂν ἀποδείξειεν οὐτ' ἀπενεχθέντα ὑπὸ τῶν φυλάρχων οὔτε παραδοθέντα τοῖς συνδίκοις οὔτε κατάστασιν καταβαλόντα. καίτοι πᾶσι ῥάδιον τοῦτο γινῶναι, ὅτι ἀναγκαῖον ἦν τοῖς φυλάρχοις, εἰ μὴ ἀποδείξειαν τοὺς ἔχοντας τὰς καταστάσεις, αὐτοῖς ζημιοῦσθαι. ὥστε πολὺ ἂν δικαιότερον ἐκείνοις τοῖς γράμμασιν ἢ τούτοις πιστεύοιτε· ἐκ μὲν γὰρ τούτων ῥάδιον ἦν ἐξαλειφθῆναι τῷ βουλομένῳ, ἐν ἐκείνοις δὲ τοὺς ἰππεύσαντας ἀναγκαῖον ἦν ὑπὸ τῶν φυλάρχων ἀπενε-
- 8 χθῆναι. ἔτι δέ, ὦ βουλή, εἶπερ ἵππευσα, οὐκ ἂν ἦ ἔξαρνος ὡς δεινόν τι πεπονηκώς, ἀλλ' ἠξίου, ἀποδείξας ὡς οὐδεὶς ὑπ' ἐμοῦ τῶν πολιτῶν κακῶς πέπονθε, δοκιμάζεσθαι. ὁρῶ δὲ καὶ ὑμᾶς ταύτῃ τῇ γνώμῃ χρωμένους, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν τότε ἵππευσάντων βουλευόντας, πολλοὺς δ' αὐτῶν **στρατηγούς** καὶ ἱπάρχους κεχειροτονημένους. ὥστε μηδὲν δι' ἄλλο με ἠγεῖσθε ταύτην ποιεῖσθαι τὴν ἀπολογία, ἢ ὅτι περιφανῶς ἐτόλμησάν μου καταφεύσασθαι. **Ἀνάβηθι** δέ μοι καὶ μαρτύρησον.

- A. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το τμήμα "ἔτι δέ, ὦ βουλή ... καὶ μαρτύρησον".

Μονάδες 10

- B. Να γράψετε στο τετράδιό σας τις απαντήσεις των παρακάτω ερωτήσεων:

- B1. Σύμφωνα με τα δεδομένα της παραγράφου 7, να εντοπίσετε τα εναντίον του Μαντιθέου ενοχο-ποιητικά στοιχεία και να διευκρινίσετε το περιεχό-μενό τους.

Μονάδες 15

- B2. Σε ποιο γεγονός αναφέρεται ο Μαντίθεος με τη φράση "εἵπερ ἵππευσα, ... δοκιμάζεσθαι" και ποια είναι η βαθύτερη επιδίωξή του;

Μονάδες 15

- B3. Να αναφέρετε συνοπτικά τα είδη **πίστεων** της αρχαίας ρητορικής (Μονάδες 4). Σε ποιο απ' αυτά τα είδη ανήκουν τα **ενθυμήματα** και τι γνωρίζετε γι' αυτά; (Μονάδες 6).

Μονάδες 10

- B4. Να γράψετε δύο ομόρριζα (απλά ή σύνθετα, της αρχαίας ή της νέας ελληνικής) από το β' συνθετικό καθεμιάς από τις παρακάτω λέξεις: **ἀποδείξειεν, ἀπενεχθέντα, συνδίκους, στρατηγούς, ἀνάβηθι** .

Μονάδες 10

Γ. Αδίδακτο κείμενο

Πλάτωνος Νόμων Α, 631b - c

" ὦ ξένε, οἱ Κρητῶν νόμοι οὐκ εἰσὶν μάτην ἐν πᾶσιν διαφερόντως **εὐδόκιμοι** τοῖς Ἕλλησιν· ἔχουσιν γὰρ ὀρθῶς, τοὺς **αὐτοῖς** χρωμένους εὐδαίμονας ἀποτελοῦντες. **πάντα** γὰρ τὰγαθὰ πορίζουσιν. διπλᾶ δὲ ἀγαθὰ ἐστίν, τὰ μὲν ἀνθρώπινα, τὰ δὲ θεῖα· ἥρτηται δ' ἐκ τῶν θείων θάτερα, καὶ ἐὰν μὲν δέχηταί τις τὰ μείζονα πόλις, κτᾶται καὶ τὰ ἐλάττονα, εἰ δὲ μή, στέρεται ἀμφοῖν. ἔστι δὲ τὰ μὲν ἐλάττονα **ὦν** ἡγεῖται μὲν ὑγίεια, κάλλος δὲ δεύτερον, τὸ δὲ τρίτον ἰσχύς εἰς τε δρόμον καὶ εἰς τὰς ἄλλας πάσας κινήσεις **τῷ σώματι**, τέταρτον δὲ δὴ πλοῦτος οὐ τυφλὸς ἀλλ' ὄξυ βλέπων, ἄνπερ ἄμ' ἔπηται φρονήσει".

ἥρτηται= ἐξήρτηται

Γ1. Να μεταφράσετε στο τετράδιό σας το παραπάνω κείμενο.

Μονάδες 20

Γ2. Να γράψετε τον τύπο που σας ζητείται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

μείζονα : αιτιατική ενικού θετικού βαθμού στο
ίδιο γένος

κάλλος : ονομαστική πληθυντικού.

είσιν : γ' ενικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα

ἔχουσιν : γ' ενικό πρόσωπο ευκτικής αορίστου β'

ἡγεῖται : απαρέμφατο αορίστου μέσης φωνής.

Μονάδες 10

Γ3α. "ἐὰν μὲν δέχηταί τις ... ἐλάττονα": Να χαρακτηρίσετε τον υποθετικό λόγο και να τον μετατρέψετε σε υποθετικό λόγο που να δηλώνει την απλή σκέψη του λέγοντος.

Μονάδες 5

Γ3β. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τις παρακάτω λέξεις: **εὐδόκιμοι, αὐτοῖς, πάντα, πόλις, ὦν.**

Μονάδες 5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ

Κείμενο διδαγμένο από το πρωτότυπο
Λυσίου Ὑπὲρ Μαντιθέου, 7-8

Α.

Μετάφραση:

Επιπλέον, βουλευτές, αν υπηρέτησα στο ιππικό, δεν θα το αρνιόμουν – σαν να είχα διαπράξει κάτι το φοβερό – αλλά θα πρόβαλλα την αξίωση να εγκριθεί η εκλογή μου ως βουλευτή, αν ήθελα αποδείξει (αν μπορούσα να αποδείξω) ότι κανένας από τους πολίτες δεν κακοποιήθηκε από μένα. Βλέπω επίσης να έχετε κι εσείς αυτή τη γνώμη, και πολλοί απ' όσους υπηρέτησαν τότε στο ιππικό και είναι βουλευτές, ενώ πολλοί από αυτούς να έχουν εκλεγεί στρατηγοί και ίππαρχοι. Επομένως καθόλου μη νομίζετε πως κάνω την απολογία αυτή για κάτι άλλο, παρά γιατί τόλμησαν ολοφάνερα να πουν ψέματα εναντίον μου. Ανέβα και κατέθεσε ως μάρτυρας για μένα.

Β1.

Στην παράγραφο 7 περιέχονται τρία ουσιώδη ενοχοποιητικά στοιχεία που εκφράζονται με τις κατηγορηματικές μετοχές «οὐτ' ἀπενεχθέντα», «οὐτε παραδοθέντα», «οὐτε καταβαλόντα», για τα οποία ο Μαντίθεος παρουσιάζεται υπερβολικά αισιόδοξος ότι δεν έχει καμιά απολύτως σχέση: **ούτε κατατέθηκε το όνομά του από τους φυλάρχους, ούτε παραδόθηκε στους «συνδίκους» ούτε επέστρεψε χρήματα.**

Πιο αναλυτικά ο Μαντίθεος αναφέρεται στο καθήκον των φυλάρχων να υποβάλλουν στη βουλή κατάλογο ονομάτων των Αθηναίων πολιτών της φυλής τους που ήταν σε θέση να υπηρετήσουν στο Αθηναϊκό στράτευμα ως ιππείς. Όσοι ορίζονταν από τη Βουλή να υπηρετήσουν ως ιππείς (κατά την περίοδο δοκιμασίας τους) έπαιρναν από το δημόσιο ένα χρηματικό ποσό την «κατάσταση» το οποίο επέστρεφαν μέσω των φυλάρχων αν στη θέση τους για κάποιο λόγο εκλέγονταν άλλοι.

Με την αποκατάσταση της δημοκρατίας στην Αθήνα, το σώμα των ιππέων που υπηρέτησε υπό τους Τριάκοντα διαλύθηκε, επομένως

οι ιππείς εκείνοι όφειλαν να επιστρέψουν το επίδομα που είχαν πάρει στο δημόσιο. Τέλος, ο Μαντιθέος αναφέρεται στους σύνδικους, δηλαδή στους συνήγορους που διορίζονταν από το δημόσιο για να εκπροσωπούν την πόλη στα δικαστήρια και να υπερασπίζον το δημόσιο συμφέρον.

Προαιρετικά οι μαθητές μπορούν να προχωρήσουν και σε μία κριτική των επιχειρημάτων της παραγράφου 7.

Το επιχείρημα του Μαντιθέου φαίνεται πολύ πειστικό και πιστοποιεί την αθωότητά του γιατί αναμφιβόλως οι κατάλογοι των φυλάρχων αποτελούν πολύ πιο αξιόπιστο και έγκυρο στοιχείο από την ξύλινη πινακίδα που χρησιμοποιούν ως αποδεικτικό στοιχείο οι κατηγοροι αφού ήταν εκτεθειμένη έξω και μπορούσε να υποστεί αλλοιώσεις από κακόβουλους πολίτες.

Επίσης οι κατάλογοι συντάσσονταν με μεγάλη προσοχή από τους φυλάρχους, χωρίς παραλείψεις ονομάτων γιατί στην περίπτωση αυτή ήταν υποχρεωμένοι να πληρώσουν οι ίδιοι τις «καταστάσεις» για όλους εκείνους που τα ονόματά τους είχαν παραλειφθεί. Η υποβολή των καταλόγων αυτών στη βουλή ως επίσημων αποδεικτικών εγγράφων απέκλειε πράγματι κάθε παραποίηση.

B2.

Η υποθετική αυτή άποψη του Μαντιθέου είναι πολύ εύστοχη. Δείχνει την μεγαλοψυχία και δικαιοσύνη της Αθηναϊκής δημοκρατίας, και στηρίζεται στην εκλογή πολλών από τους παρόντες βουλευτές, όχι μόνο στο αξίωμα αυτό, αλλά και στο αξίωμα του στρατηγού και του ιππάρχου, παρόλο που υπηρέτησαν στο ιππικό επί των Τριάκοντα, αφού αποδείκνυαν ότι δεν είχαν βλάψει κανέναν συμπολίτη τους (κατά την θητεία τους ως ιππείς) και μπορούσαν να υποβληθούν στη διαδικασία της «δοκιμασίας».

Επιδοκιμάζοντας την εκλογή τους επιδιώκει να κερδίσει την συμπάθειά τους και μια ανάλογη ευνοϊκή και δίκαιη γι' αυτόν απόφαση.

B3.

Βλέπε «Ρητορικά Κείμενα Β' Λυκείου», σελ. 19 από: Πίστις (απόδειξη) είναι το ουσιαστικότερο μέρος του ρητορικού λόγου... να μεταγγίσει τα πάθη που κυριαρχούν στην δική του ψυχή δηλ. οργή, φιλία κ.λπ. (παθοποιία).

B4.

ἀποδείξειεν →	απόδειξη, δείγμα
ἀπενεχθέντα →	διένεξη, φόρος
συνδίκους →	δίκαιο, δικαστής
στρατηγούς →	αγωγή – παράγωγος
ἀνάβηθι →	βάση - βήμα

Αδίδακτο κείμενο

Πλάτωνος Νόμων Α, 631 b-c

Γ1.

Μετάφραση:

Ζένε, οι νόμοι των Κρητών δεν είναι τυχαία ιδιαίτερα φημισμένοι (ανάμεσα) σε όλους τους Έλληνες· γιατί είναι σωστοί, καθιστώντας ευτυχείς αυτούς που τους χρησιμοποιούν. Διότι εξασφαλίζουν όλα τα αγαθά. Και είναι δύο ειδών τα αγαθά, από τη μια τα ανθρώπινα, απ' την άλλη τα θεία· εξαρτώνται όμως και τα δύο από τα θεία, κι αν κάποια πόλη δέχεται τα μεγαλύτερα (σπουδαιότερα), αποκτά και τα λιγότερο σημαντικά, αν όχι, στερείται και τα δύο. Υπάρχουν και τα λιγότερο σημαντικά, στα οποία προηγείται η υγεία, δεύτερη (εννοείται: έρχεται) η ομορφιά, τρίτη η δύναμη στο δρόμο και σ' όλες τις κινήσεις (που γίνονται) με το σώμα/σωματικές κινήσεις, και τέταρτο ο πλούτος όχι ο τυφλός αλλά αυτός που βλέπει δυνατά, αν βέβαια ακολουθεί μαζί με τη σύνεση/συμβαδίζει με τη σύνεση.

Γ2.

μείζονα:	μέγα
κάλλος:	κάλλη
είσιν:	έσται
έχουσιν:	σχοίη
ήγεϊται:	ήγήσασθαι

Γ3α.

Ο υποθετικός λόγος «εάν μὲν δέχηται τις τὰ μείζονα πόλις (υπόθεση), κτᾶται και τὰ ἐλάττονα (απόδοση)», δηλώνει την αόριστη επανάληψη σε παρόν και μέλλον.

Για να δηλώνει την απλή σκέψη του λέγοντος μετατρέπεται σε «εἰ μὲν δέχοιτό τις τὰ μείζονα πόλις, κτᾶται καὶ τὰ ἐλάττονα».

Γ3β.

εὐδόκιμοι: κατηγορούμενο στον όρο «οἱ Κρητῶν νόμοι».

αὐτοῖς: αντικείμενο της μετοχής «τούς χρωμένους».

πάντα: ονοματικός ομοιόπτωτος κατηγορηματικός προσδιορισμός στη λέξη «τάγαθά».

πόλις: υποκείμενο του ρήματος «δέχεται».

ῶν: αντικείμενο του ρήματος «ἡγεῖται».